

CU 12684

ZACHODNIA AGENCJA PRASOWA

DZIENNIKARSKA SPÓŁDZIELNIA PRACY

Poznań, ul. Chełmońskiego 1

Warszawa, ul. Rozbrat 44 a. Tel. 83 027

Nr 107/Mp.

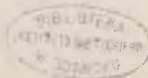
SYTUACJA FINANSOWA POLSKI

Władze polskie, obejmujące rządy w kraju po wypędzeniu okupanta, stanęły przed gigantycznym zadaniem opanowania chaosu i anarchii gospodarczej. Przeprowadzone reformy polityczne i społeczne przyniosły w wyniku nacjonalizację kluczowych gałęzi produkcji i wymiany, co umożliwiło planowanie przebiegu procesów gospodarczych. Odbudowa gospodarstwa narodowego w Polsce odbywa się w ramach planów gospodarczych ustalonych okresów.

Waluta polska została dopasowana do przemian, zachodzących w życiu gospodarczym kraju. Złoty stał się walutą manipulowaną, której pokrycie stanowi strumień dóbr obiegających w gospodarstwie krajowym. Emisję złotego od początku wyzwolenia manipulowano stosownie do rozmiaru udzielanych kredytów gospodarczych, wysokości zadłużenia Skarbu Państwa w banku emisyjnym, wzrostu pieniądza bankowego oraz szybkości obiegu pieniądza. Polityka pieniężna prowadzona była w drodze stosowania zastrzyków inflacyjnych i deflacyjnych, dopasowanych do potrzeb i przemian, zachodzących w gospodarstwie narodowym.

Granice manipulowania walutą nakreślone są w planie odbudowy gospodarczej Państwa, którego celem jest podniesienie stopy życiowej mas pracujących i który przewiduje, że fundusz płac pracowniczych wzrastać musi równoległe do wzrostu dochodu społecznego. Oczywiście, że mowa jest tutaj o realnym wzroście płac. Będzie on miał miejsce wtedy, gdy wzrastać będzie globalna suma funduszu płac, a z drugiej strony, gdy wskaźniki cen i płac w wyniku manipulowania walutą zachowają relację, korzystną dla płac.

107/Mp.

DM 69/105

Osiągnięcia finansowe Polski w r. 1947 są wynikiem stosowania przez Skarb metod gospodarki socjalistycznej. Dostarczono dostatecznych środków na pełne wykonanie budżetu Państwa, sfinansowano w pełni plan inwestycyjny, oraz produkcję i wymianę, przy czym na rynku wewnętrznym nie zażyły żadne poważniejsze perturbacje walutowe, a wskaźniki cen i płac utrzymały się w korzystnej dla płac relacji.

Metodą działalności władz finansowych była koordynacja wszystkich elementów w zakresie polityki gospodarczej i dostosowanie jej do celów i zadań planu gospodarczego.

W wykonaniu budżetu Państwa przeprowadzono kompresję wydatków, nie skoordynowanych z planem gospodarczym Państwa, bądź też nieproduktywnych. Zaprowadzenie instytucji komisarzy oszczędnościowych budżetu przy poszczególnych resortach i władzach dało nadspodziewanie dobre wyniki. Z drugiej strony szereg akcji drenażowych usunął w części zachodzące różnice w dochodzie poszczególnych grup społeczeństwa i usuwając z rynku nieproduktywne kapitały spekulacyjne przyczynił się do silnego wzrostu dochodów budżetowych.

Pomyślne wyniki gospodarki budżetowej pozwoliły na całkowite zlikwidowanie zadłużenia Skarbu Państwa w banku emisyjnym. Równocześnie postarano się o wzrost pieniądza bankowego przez zaprowadzenie przymusu obrotów bezgotówkowych. Wskutek tego nastąpiła koncentracja zasobów pieniężnych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych na rachunkach bankowych. Sytuacja pieniężna w r. 1947 kształtowała się pod wpływem ciągłego wzrostu kredytów gospodarczych i wzrostu pieniądza bankowego, przy niewielkim wzroście obiegu pieniężnego.

Odpowiednikiem sytuacji na rynku pieniężnym był silny wzrost produkcji, oraz dostateczne nasycenie rynku towarowego.

Omówimy teraz wykonanie planowania w poszczególnych dziedzinach planu finansowego.

Budżet na rok 1947 zamykał się w dochodach cyfrą 184.867,8 mil. zł. i w wydatkach 173.706,8 mil. zł. Wykonanie zaś przedstawiało się następująco:

Przychody . . .	223.872,1 mil. zł.
Rozchody . . .	186.508,5 „ „
Nadwyżka budżetu:	37.363,6 mil. zł.

Nadwyżka budżetowa użyta została na zlikwidowanie zadłużenia Skarbu Państwa w Narodowym Banku Polskim oraz na dotacje inwestycyjne.

Tendencje wzrostu dochodów budżetowych przedstawia następujące zestawienie:

Dochody w XII. 1945 r. 2.177,5 mil. zł.

Dochody w XII. 1946 r. 17.252,2 mil. zł.

Dochody w XII. 1947 r. 42.414,9 mil. zł

Wzrost ten świadczy o tempie rozwoju gospodarczego Państwa, jak również o sprawności aparatu skarbowego.

Na dochody budżetowe w r. 1947 składały się następujące pozycje:

Różne dochody administracji 16.618,8 mil. zł.

Daniny publiczne 96.118,7 " "

Wpływy z monopolów państwowych 61.952,— " "

Dochody Mini. Przemysłu i Handlu 48.599,1 " "

(w tym znacjonalizowany przemysł i handel 43,6 miliarda zł).

Dochody przedsiębiorstw i zakładów rozliczających się bezpośrednio z budżetem 583,5 " "

Ogółem: 223.872,1 mil. zł.

Daniny publiczne obejmują: podatki bezpośrednie i opłaty stemplowe, podatki akcyzowe oraz celne opłaty manipulacyjne. Pobór ceł w Polsce jest obecnie zawieszony. Zastąpiony on jest w praktyce odpowiednią polityką kształtowania cen wewnętrznych na artykuły importowane i eksportowane. Monopolem skarbowym objęte są następujące artykuły: sól, tytoń, spirytus, zapalki, a ponadto loteria.

Tendencję wzrostu dochodów z danin publicznych i monopolów przedstawia następujące zestawienie:

	Podatki bezpośrednie i opłaty stemplowe	Podatki akcyzowe	Monopole
I. 1946 r.	937,2 milion. zł	232,5 milion. zł	1.276,— milion. zł
I. 1947 r.	3.223,— " "	255,4 " "	4.275,— " "
I. 1948 r.	11.458,— " "	482,3 " "	6.961,— " "

Jak z powyższego wynika, silniejszy wzrost wpływów z podatków bezpośrednich i opłat stemplowych, aniżeli z innych dziedzin, świadczy o postępie w odbudowie przemysłu i handlu, gdyż podatki te dotyczą przede wszystkim tych dziedzin życia gospodarczego. Zaznaczyć należy, że znacjonalizowany przemysł i handel obciążony jest podatkiem na równi z sektorem spółdzielczym i prywatnym, co stwarza równe warunki konkurencji i jest podstawą jednolitego kształtowania się cen na wszystkich trzech sektorach.

Znacjonalizowany przemysł i handel przyniósł łączny dochód 43,6 mil. zł.

Podniesienie się dochodowości sektora państwowego jest wynikiem przede wszystkim wzrostu wydajności pracy, oraz usprawnienia administracji i przebiegów produkcyjnych. Nie bez znaczenia było tutaj również przeprowadzenie w r. 1947 regulacji cen surowców, półfabrykatów i gotowych wyrobów. Różne ceny tych samych towarów, ustalone w zależności od celu, na jaki miały być użyte, zaciemniały buchalterię narodową i nie dawały właściwego poglądu na rentowność przemysłu i handlu państwowego. Ujednolicenie tych cen zapewniło poszczególnym przedsiębiorstwom równowagę finansową oraz umożliwiło przeprowadzenie prawidłowej kalkulacji.

Wydatki budżetowe obejmowały:

normalne wydatki administracji	121.845,7 mil. zł
wydatki na wyżywienie ludności	46.362,8 mil. zł
dotacje na kapitał obrotowy dla przedsiębiorstw państwowych	18.300,- mil. zł

Ogółem: 186.508,5 mil. zł

Niedobór środków żywnościowych zmuszał do reglamentacji niektórych artykułów, przede wszystkim mącznych, oraz tłuszczów i mięsa. Państwo musiało jednak dostarczyć członkom świata pracy tych niezbędnych artykułów po cenie specjalnie niskiej, dostosowanej do poziomu zarobków. Ponieważ jednak Państwo nabywało te artykuły po cenach wolnorynkowych, konieczne były dotacje budżetu dla pokrycia różnych cen. Suma 46,3 miliarda zł, stanowiąca wydatki budżetowe w r. 1947 z tego tytułu jest właściwie uzupełnieniem funduszu płac pracowniczych.

Okupant opuszczając Polskę zrabował wiele ocalałych urządzeń przemysłowych, surowców i towarów, a ponadto pozostawił wszystkie przedsiębiorstwa bez żadnych środków obrotowych.

Okazało się koniecznym wyposażenie przedsiębiorstw państwowych w pierwszym okresie pracy w kapitały obrotowe. Suma 18,3 miliarda zł stanowiła dotację budżetową na ten cel.

Nadwyżkę budżetową zużyto w następujący sposób: 21,4 miliarda zł przeznaczono jako dotację skarbową na wykonanie planu inwestycyjnego, resztę zaś — na spłacenie w całości zadłużenia Skarbu Państwa w Narodowym Banku Polskim, co umożliwiło bankowi emisyjnemu kreowanie w to miejsce kredytów gospodarczych bez powiększania emisji pieniężnej.

W r. 1947 dostarczono gospodarstwu krajowemu nowych środków kredytowych, a mianowicie: na inwestycje 57 miliarda zł, oraz dla finansowania produkcji i wymiany 90,5 miliarda zł. Razem 147,5 miliarda zł.

Jest to kolosalny wyseifik Skarbu Państwa skoro się zważy, że stan kredytów średnio- i krótkoterminowych w końcu r. 1947 wynosił 228,7 miliardów zł. W ciągu r. 1947 nastąpił imponujący wzrost kredytów gospodarczych w porównaniu z ultimo r. 1946 o 185%.

Ten korzystny rozwój polityki kredytowej był możliwy wskutek zlikwidowania zadłużenia Skarbu Państwa w banku emisyjnym, przyrostu pieniądza bankowego i zwiększenia się nadwyżki pasywów nad aktywami w instytucji emisyjnej.

Wzrost pieniądza bankowego przedstawiają następujące pozycje łącznego bilansu instytucji kredytowych:

Wkłady i rachunki bieżące:		Lokaty celowe:
31. I. 1946 r.	8.187,9 mil. zł	605,3 mil. zł
31. I. 1947 r.	29.398,6 mil. zł	8.015,0 mil. zł
31. I. 1948 r.	64.417,1 mil. zł	40.322,6 mil. zł

Jak z powyższego wynika, c/a 50% kredytów gospodarczych pokryte zostało własnymi środkami bankowymi, t. j. przyrostem pieniądza bankowego, a resztę dopiero środkami banku emisyjnego, uzyskanymi głównie w drodze zlikwidowania zadłużenia Skarbu Państwa, oraz wskutek zwiększenia się nadwyżek pasywów nad aktywami i rozrostu rachunków żyrowych w banku emisyjnym.

Poszczególne dziedziny gospodarcze uczestniczyły w kredytach gospodarczych w następujący sposób:

Transport i komunikacja	26,3	"	"	"	11,5%
Przemysł	101,9	miliarda	zł,	t. j.	44,6%
Handel	66,7	"	"	"	29,2%
Rzemiosło	1,5	"	"	"	0,6%
Inne	6,9	"	"	"	3,0%
Rolnictwo	15,5	"	"	"	6,8%
Leśnictwo	0,4	"	"	"	0,2%
Budownictwo	9,5	"	"	"	4,1%

Ogółem: 228,7 miliarda zł, t. j. 100%

Tak więc na odcinku trzech lat od oswobodzenia kraju spod władzy okupanta, wprowadzony został w Polsce pełny ład finansowy. Wzrost emisji i kredytów gospodarczych szedł równoległe do wzrostu produkcji i odbudowy gospodarczej.

Nie dopuszczono do procesów inflacyjnych, oraz prowadzono politykę kredytową emisyjną i budżetową w kierunku na wskroś gospodarczym, co umożliwiło pełne sfinansowanie Narodowego Planu Gospodarczego.